

ПОРЯДОК
РОЗПОРЯДЖЕННЯ
КОНФІСКОВАНИМ
МАЙНОМ

ПРАКТИЧНИЙ ПОСІБНИК

Київ
«Центр учбової літератури»
2017

ПОРЯДОК
РОЗПОРЯДЖЕННЯ
КОНФІСКОВАНИМ
МАЙНОМ

ПРАКТИЧНИЙ ПОСІБНИК

Київ
«Центр учбової літератури»
2017

УДК 343.272:347.952.7(477)
ББК 67.404.1(4Укр)
П 60

УДК 343.272:347.952.7(477)
ББК 67.404.1(4Укр)
П 60

Упорядники:

Армаш Надія Олексіївна – доктор юридичних наук, доцент;
Пстков Сергій Валерійович — доктор юридичних наук, професор;
Рамазанова Уляна Василівна– кандидат юридичних наук, доцент.

Порядок розпорядження конфіскованим майном [текст] практичний
П 60 посібник. – К. : «Центр учбової літератури», 2017. – 232 с.

ISBN 978-611-01-0859-1

Посібник надає загальні відомості про порядок розпорядження конфіскованим майном (зокрема про його реалізацію), посилання на чинне законодавство України та судову практику із зазначених питань.

Видання передусім призначене для практикуючих правників, працівників державної фіскальної служби, виконавців (державних і приватних), студентів і викладачів юридичних факультетів.

УДК 343.1(477)
ББК 67.411(4Укр)

ISBN 978-611-01-0859-1

© Центр учбової літератури, 2017.

Упорядники:

Армаш Надія Олексіївна – доктор юридичних наук, доцент;
Пстков Сергій Валерійович — доктор юридичних наук, професор;
Рамазанова Уляна Василівна– кандидат юридичних наук, доцент.

Порядок розпорядження конфіскованим майном [текст] практичний
П 60 посібник. – К. : «Центр учбової літератури», 2017. – 232 с.

ISBN 978-611-01-0859-1

Посібник надає загальні відомості про порядок розпорядження конфіскованим майном (зокрема про його реалізацію), посилання на чинне законодавство України та судову практику із зазначених питань.

Видання передусім призначене для практикуючих правників, працівників державної фіскальної служби, виконавців (державних і приватних), студентів і викладачів юридичних факультетів.

УДК 343.1(477)
ББК 67.411(4Укр)

ISBN 978-611-01-0859-1

© Центр учбової літератури, 2017.

Під конфіскацією майна у сучасному кримінальному праві України перш за все розуміється примусове і безоплатне вилучення усього чи частини майна, яке належить на праві власності засудженому, у власність держави (див. ст. 59 КК України та коментар до неї).

Окрім того, сучасне кримінальне право України ще додатково визначає таке поняття, як спеціальна конфіскація, яка має трохи іншу правову природу, але в кінцевому підсумку також є примусовим вилученням майна на користь держави при скоєнні злочину (див. ст.ст. 96¹, 96² КК та коментар до них). Справа в тому, що правова сутність спеціальної конфіскації полягає у примусовому безоплатному вилученні за рішенням суду у власність держави грошей, цінностей та іншого майна за умови вчинення злочину у випадках, передбачених в Особливій частині КК.

Наразі спеціальна конфіскація передбачена лише за умови вчинення таких злочинів за які передбачено основне покарання у виді позбавлення волі або штрафу понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а так само передбаченого частиною першою статті 150, статтею 154, частинами другою і третьою статті 159¹, частиною першою статті 190, статтею 192, частиною першою статей 204, 209¹, 210, частинами першою і другою статей 212, 212¹, частиною першою статей 222, 229, 239¹, 239², частиною другою статті 244, частиною першою статей 248, 249, частинами першою і другою статті 300, частиною першою статей 301, 302, 310, 311, 313, 318, 319, 362, статтею 363, частиною першою статей 363¹, 364¹, 365² КК України.

Важливим є те, що спеціальна конфіскація не відноситься до покарання, а є заходом кримінально-правового характеру, що означає можливість її застосування до майна третіх осіб.

Тобто, при застосування спеціальної конфіскації допускається вилучення майна інших осіб, які не були засуджені за вчинення злочину.

Ст. 96² КК України, визначає, що спеціальна конфіскація застосовується у разі, якщо гроші, цінності та інше майно:

1) одержані внаслідок вчинення злочину та/або є доходами від такого майна;

2) призначалися (використовувалися) для схиляння особи до вчинення злочину, фінансування та/або матеріального забезпечення злочину або винагороди за його вчинення;

3) були предметом злочину, крім тих, що повертаються власнику (законному володільцю), а у разі, коли його не встановлено, — переходять у власність держави;

4) були підшукані, виготовлені, пристосовані або використані як засоби чи знаряддя вчинення злочину, крім тих, що повертаються влас-

Під конфіскацією майна у сучасному кримінальному праві України перш за все розуміється примусове і безоплатне вилучення усього чи частини майна, яке належить на праві власності засудженому, у власність держави (див. ст. 59 КК України та коментар до неї).

Окрім того, сучасне кримінальне право України ще додатково визначає таке поняття, як спеціальна конфіскація, яка має трохи іншу правову природу, але в кінцевому підсумку також є примусовим вилученням майна на користь держави при скоєнні злочину (див. ст.ст. 96¹, 96² КК та коментар до них). Справа в тому, що правова сутність спеціальної конфіскації полягає у примусовому безоплатному вилученні за рішенням суду у власність держави грошей, цінностей та іншого майна за умови вчинення злочину у випадках, передбачених в Особливій частині КК.

Наразі спеціальна конфіскація передбачена лише за умови вчинення таких злочинів за які передбачено основне покарання у виді позбавлення волі або штрафу понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а так само передбаченого частиною першою статті 150, статтею 154, частинами другою і третьою статті 159¹, частиною першою статті 190, статтею 192, частиною першою статей 204, 209¹, 210, частинами першою і другою статей 212, 212¹, частиною першою статей 222, 229, 239¹, 239², частиною другою статті 244, частиною першою статей 248, 249, частинами першою і другою статті 300, частиною першою статей 301, 302, 310, 311, 313, 318, 319, 362, статтею 363, частиною першою статей 363¹, 364¹, 365² КК України.

Важливим є те, що спеціальна конфіскація не відноситься до покарання, а є заходом кримінально-правового характеру, що означає можливість її застосування до майна третіх осіб.

Тобто, при застосування спеціальної конфіскації допускається вилучення майна інших осіб, які не були засуджені за вчинення злочину.

Ст. 96² КК України, визначає, що спеціальна конфіскація застосовується у разі, якщо гроші, цінності та інше майно:

1) одержані внаслідок вчинення злочину та/або є доходами від такого майна;

2) призначалися (використовувалися) для схиляння особи до вчинення злочину, фінансування та/або матеріального забезпечення злочину або винагороди за його вчинення;

3) були предметом злочину, крім тих, що повертаються власнику (законному володільцю), а у разі, коли його не встановлено, — переходять у власність держави;

4) були підшукані, виготовлені, пристосовані або використані як засоби чи знаряддя вчинення злочину, крім тих, що повертаються влас-

нику (законному володільцю), який не знав і не міг знати про їх незаконне використання.

У разі якщо гроші, цінності та інше майно, зазначені у пункті 1 ч.1 ст. 96², були повністю або частково перетворені в інше майно, спеціальній конфіскації підлягає повністю або частково перетворене майно. Якщо конфіскація грошей, цінностей та іншого майна, зазначених у пункті 1 частини першої цієї статті, на момент прийняття судом рішення про спеціальну конфіскацію неможлива внаслідок їх використання або неможливості виділення з набутого законним шляхом майна, або відчуження, або з інших причин, суд виносить рішення про конфіскацію грошової суми, що відповідає вартості такого майна.

Гроші, цінності та інше майно, зазначені у ст. 96², передані особою, яка вчинила злочин, іншій фізичній або юридичній особі, підлягають спеціальній конфіскації, якщо особа, яка прийняла майно, знала або повинна була знати, що таке майно одержано внаслідок вчинення злочину.

Питання про спеціальну конфіскацію вирішується судом під час ухвалення судового рішення, яким закінчується кримінальне провадження.

Слід зауважити, що конфіскація не носить абсолютний характер, оскільки ч. 3 ст. 59 передбачено, що існує майно, яке не підлягає конфіскації. Цей перелік, визначений законодавчо, оформлений у вигляді додатку до КК України, наводиться нами у цьому посібнику в розділі законодавства. Так само за приписами ст. 96² КК спеціальна конфіскація не застосовується до грошей, цінностей та іншого майна, зазначених у цій статті, які згідно із законом підлягають поверненню власнику (законному володільцю) або призначені для відшкодування шкоди, завданої злочином. До такого майна, може бути застосований арешт та тимчасове вилучення, з метою забезпечення майбутньої спеціальної конфіскації.

Також слід зауважити, що конфіскації майна не застосовується до неповнолітніх засуджених (див. ст. 98 КК України та коментар до неї).

Окрім того, засуджений може бути звільнений від конфіскації майна за амністією (див. ст. 86 КК України та коментар до неї), якщо до дня набрання чинності закону про амністію не був виконаний вирок суду в частині конфіскації майна.

Для забезпечення конфіскації майна і цивільного позову у кримінально-процесуального порядку накладається арешт на вклади, цінності та інше майно обвинуваченого чи підозрюваного або осіб, які несуть за законом матеріальну відповідальність за його дії, а також вилучається майно, на яке накладено арешт.

Вилучені гроші, цінні папери та коштовності передаються за описом у фінансові органи для зберігання. Транспортні засоби описуються, опечатуються і передаються на зберігання в органи Національної поліції України. Будівлі та інші об'єкти нерухомості описуються, і до нотаріальної контори або виконкому сільської ради надсилається лист та копія постанови про накладення арешту з приписом не засвідчувати жодних цивільно-правових угод щодо них.

нику (законному володільцю), який не знав і не міг знати про їх незаконне використання.

У разі якщо гроші, цінності та інше майно, зазначені у пункті 1 ч.1 ст. 96², були повністю або частково перетворені в інше майно, спеціальній конфіскації підлягає повністю або частково перетворене майно. Якщо конфіскація грошей, цінностей та іншого майна, зазначених у пункті 1 частини першої цієї статті, на момент прийняття судом рішення про спеціальну конфіскацію неможлива внаслідок їх використання або неможливості виділення з набутого законним шляхом майна, або відчуження, або з інших причин, суд виносить рішення про конфіскацію грошової суми, що відповідає вартості такого майна.

Гроші, цінності та інше майно, зазначені у ст. 96², передані особою, яка вчинила злочин, іншій фізичній або юридичній особі, підлягають спеціальній конфіскації, якщо особа, яка прийняла майно, знала або повинна була знати, що таке майно одержано внаслідок вчинення злочину.

Питання про спеціальну конфіскацію вирішується судом під час ухвалення судового рішення, яким закінчується кримінальне провадження.

Слід зауважити, що конфіскація не носить абсолютний характер, оскільки ч. 3 ст. 59 передбачено, що існує майно, яке не підлягає конфіскації. Цей перелік, визначений законодавчо, оформлений у вигляді додатку до КК України, наводиться нами у цьому посібнику в розділі законодавства. Так само за приписами ст. 96² КК спеціальна конфіскація не застосовується до грошей, цінностей та іншого майна, зазначених у цій статті, які згідно із законом підлягають поверненню власнику (законному володільцю) або призначені для відшкодування шкоди, завданої злочином. До такого майна, може бути застосований арешт та тимчасове вилучення, з метою забезпечення майбутньої спеціальної конфіскації.

Також слід зауважити, що конфіскації майна не застосовується до неповнолітніх засуджених (див. ст. 98 КК України та коментар до неї).

Окрім того, засуджений може бути звільнений від конфіскації майна за амністією (див. ст. 86 КК України та коментар до неї), якщо до дня набрання чинності закону про амністію не був виконаний вирок суду в частині конфіскації майна.

Для забезпечення конфіскації майна і цивільного позову у кримінально-процесуального порядку накладається арешт на вклади, цінності та інше майно обвинуваченого чи підозрюваного або осіб, які несуть за законом матеріальну відповідальність за його дії, а також вилучається майно, на яке накладено арешт.

Вилучені гроші, цінні папери та коштовності передаються за описом у фінансові органи для зберігання. Транспортні засоби описуються, опечатуються і передаються на зберігання в органи Національної поліції України. Будівлі та інші об'єкти нерухомості описуються, і до нотаріальної контори або виконкому сільської ради надсилається лист та копія постанови про накладення арешту з приписом не засвідчувати жодних цивільно-правових угод щодо них.

Окремо слід зауважити, що незаконні дії щодо майна, яке підлягає конфіскації або на яке накладено арешт чи яке описано, утворює склад самостійного злочину, передбаченого кримінальним законом (див. ст. 388 КК України та коментар до неї).

Конфіскація майна можлива і при скоєнні адміністративного правопорушення. Так у відповідності до ст. 29 КУпАП, конфіскацією предмета, який став знаряддям вчинення чи безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення, є примусове безоплатне звернення цього предмета у власність держави. Конфісковано може бути лише предмет, який є власністю порушника; не можуть бути конфісковані знаряддя полювання, якщо полювання є для винного основним джерелом існування. Перелік предметів, які не підлягають конфіскації, регулюється Кодексом України про адміністративні правопорушення та іншими законами України.

Постанови про конфіскацію предмета виконуються державними виконавцями шляхом вилучення конфіскованого предмета і примусового й безоплатного його звернення у власність держави. Реалізація конфіскованих предметів регулюється законами України. Постанова про конфіскацію предмета чи грошей після її виконання повертається до суду з відміткою про виконання.

Підсумовуючи викладене слід також зазначити, що від конфіскації (як своєрідної санкції за скоєний злочин /правопорушення/) потрібно відрізняти випадки судового обернення на користь держави об'єктів безпідставного збагачення (хабарів, прибутків від незаконної підприємницької діяльності тощо), звернення стягнення на майно боржника чи заподювача шкоди тощо.

Отже, як вбачається з цього матеріалу, процедура конфіскації майна є складною, багатоступеневою, потребує законодавчого визначення та зусиль спеціалістів.

Саме цьому і призначений запропонований нашим видавництвом посібник.

Окремо слід зауважити, що незаконні дії щодо майна, яке підлягає конфіскації або на яке накладено арешт чи яке описано, утворює склад самостійного злочину, передбаченого кримінальним законом (див. ст. 388 КК України та коментар до неї).

Конфіскація майна можлива і при скоєнні адміністративного правопорушення. Так у відповідності до ст. 29 КУпАП, конфіскацією предмета, який став знаряддям вчинення чи безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення, є примусове безоплатне звернення цього предмета у власність держави. Конфісковано може бути лише предмет, який є власністю порушника; не можуть бути конфісковані знаряддя полювання, якщо полювання є для винного основним джерелом існування. Перелік предметів, які не підлягають конфіскації, регулюється Кодексом України про адміністративні правопорушення та іншими законами України.

Постанови про конфіскацію предмета виконуються державними виконавцями шляхом вилучення конфіскованого предмета і примусового й безоплатного його звернення у власність держави. Реалізація конфіскованих предметів регулюється законами України. Постанова про конфіскацію предмета чи грошей після її виконання повертається до суду з відміткою про виконання.

Підсумовуючи викладене слід також зазначити, що від конфіскації (як своєрідної санкції за скоєний злочин /правопорушення/) потрібно відрізняти випадки судового обернення на користь держави об'єктів безпідставного збагачення (хабарів, прибутків від незаконної підприємницької діяльності тощо), звернення стягнення на майно боржника чи заподювача шкоди тощо.

Отже, як вбачається з цього матеріалу, процедура конфіскації майна є складною, багатоступеневою, потребує законодавчого визначення та зусиль спеціалістів.

Саме цьому і призначений запропонований нашим видавництвом посібник.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ СУДІВ ПРО КОНФІСКАЦІЮ МАЙНА ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ	6
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ СУДІВ ПРО КОНФІСКАЦІЮ МАЙНА, ЩО ВИЛУЧЕНЕ МИТНИМИ ОРГАНАМИ	8
РОЗПОРЯДЖЕННЯ КОНФІСКОВАНИМ МАЙНОМ	11
ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗПОРЯДЖЕННЯ КОНФІСКОВАНИМ МАЙНОМ.	13
Наказ Міністерства юстиції України № 2831/5 від 29 вересня 2016 року «Про затвердження Порядку реалізації арештовано- го майна»	13
Постанова Кабінету міністрів України № 1724 від 26 грудня 2001 року «Про порядок обліку, зберігання, оцінки вилучено- го митницями ДФС майна, щодо якого винесено рішення суду про конфіскацію, передачі цього майна органам державної ви- конавчої служби і розпорядження ним».	43
Постанова Кабінету міністрів України № 1340 від 25 серпня 1998 року «Про Порядок обліку, зберігання, оцінки конфіско- ваного та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним».	52
Наказ Міністерства юстиції України № 512/5 від 2 квітня 2012 року «Про затвердження Інструкції з організації приму- сового виконання рішень»	66
Закон України «Про виконавче провадження»	114
Кримінальний кодекс України (витяг).	194
Кодекс України про адміністративні правопорушення (витяг).	198
СУДОВА ПРАКТИКА З ПИТАНЬ ЗАСТОСУВАННЯ КОНФІСКАЦІЇ МАЙНА	199

ЗМІСТ

ВСТУП	3
ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ СУДІВ ПРО КОНФІСКАЦІЮ МАЙНА ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ	6
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ СУДІВ ПРО КОНФІСКАЦІЮ МАЙНА, ЩО ВИЛУЧЕНЕ МИТНИМИ ОРГАНАМИ	8
РОЗПОРЯДЖЕННЯ КОНФІСКОВАНИМ МАЙНОМ	11
ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗПОРЯДЖЕННЯ КОНФІСКОВАНИМ МАЙНОМ.	13
Наказ Міністерства юстиції України № 2831/5 від 29 вересня 2016 року «Про затвердження Порядку реалізації арештовано- го майна»	13
Постанова Кабінету міністрів України № 1724 від 26 грудня 2001 року «Про порядок обліку, зберігання, оцінки вилучено- го митницями ДФС майна, щодо якого винесено рішення суду про конфіскацію, передачі цього майна органам державної ви- конавчої служби і розпорядження ним».	43
Постанова Кабінету міністрів України № 1340 від 25 серпня 1998 року «Про Порядок обліку, зберігання, оцінки конфіско- ваного та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним».	52
Наказ Міністерства юстиції України № 512/5 від 2 квітня 2012 року «Про затвердження Інструкції з організації приму- сового виконання рішень»	66
Закон України «Про виконавче провадження»	114
Кримінальний кодекс України (витяг).	194
Кодекс України про адміністративні правопорушення (витяг).	198
СУДОВА ПРАКТИКА З ПИТАНЬ ЗАСТОСУВАННЯ КОНФІСКАЦІЇ МАЙНА	199

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ПОРЯДОК РОЗПОРЯДЖЕННЯ КОНФІСКОВАНИМ МАЙНОМ

ПРАКТИЧНИЙ ПОСІБНИК

Підписано до друку 21.03.2017. Формат 60x84 1/16.
Друк офсетний. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк. 14,5.

ТОВ «Центр учбової літератури»
вул. Лаврська, 20 м. Київ

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 2458 від 30.03.2006 р.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ПОРЯДОК РОЗПОРЯДЖЕННЯ КОНФІСКОВАНИМ МАЙНОМ

ПРАКТИЧНИЙ ПОСІБНИК

Підписано до друку 21.03.2017. Формат 60x84 1/16.
Друк офсетний. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк. 14,5.

ТОВ «Центр учбової літератури»
вул. Лаврська, 20 м. Київ

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 2458 від 30.03.2006 р.